

УДК 378:334(477)

Грех А.С., аспірант

Київський національний університет технологій та дизайну

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В КООРДИНАТАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Сучасні заклади вищої освіти (далі – ЗВО) відіграють важливу роль не лише в освіті і науці, а й в економічному розвитку суспільства. Однак Україна вже третій рік знаходиться у стані війни, що впливає на розвиток ЗВО, які мають нажаль обмежену фінансову автономію та функціонують в умовах жорстких правових обмежень. Крім того, до 01 липня 2023 року діяло законодавство про карантинні обмеження [1], що впливало на надання платних послуг ЗВО і, таким чином, призводило до зменшення отримання доходів спеціального фонду.

В координатах повоєнного відновлення України надзвичайної актуальності набуватимуть питання пошуку нових моделей соціально-економічного розвитку, що поєднують інноваційність, стійкість та взаємодію між ключовими стейкхолдерами суспільства. «Заклади вищої освіти повинні демонструвати способи, якими вони реагують на соціальні та економічні потреби суспільства, такі як підвищення працевлаштування випускників, сприяння соціальній мобільності і ширший доступ до вищої освіти, сприяючи національному економічному зростанню та місцевому розвитку у короткостроковій і довгостроковій перспективі, стимулюючи нові підприємства й інновації в існуючих фірмах» [2, с. 1].

Ключовими аспекти розвитку підприємницьких закладів вищої освіти в координатах повоєнного відновлення України повинно стати:

- партнерство з бізнесом: активна та цілеспрямована робота щодо створення продуктивних моделей взаємодії бізнесу та сфери вищої освіти, що з одного боку, дасть змогу підвищити ефективність освіти та наукових досліджень, а з іншого боку, сприятиме підвищенню інноваційності вітчизняного бізнесу, забезпеченню його стабільного розвитку, а отже, зростанню інноваційного потенціалу національної економіки та її конкурентоспроможності;
- створення інноваційного освітнього середовища: заклади вищої освіти прагнуть створювати інноваційні освітні програми та середовища, які відповідають вимогам ринку праці;
- законодавча підтримка: ухвалення низки законів, які б створювали правову базу для розвитку підприємницької освіти та автономії закладів;
- акцент на креативні індустрії: особлива увага приділяється розвитку закладів, які готують фахівців для креативних індустрій, оскільки це сприяє інноваційному розвитку суспільства;
- задоволення потреб ринку праці: підготовка фахівців, які задовольняють потреби ринку праці, країни та суспільства.

Крім того, з вищезазначеного переліку побудова ефективного підприємницького університету в українських реаліях сьогодення та у майбутньому повинна базуватися на засадах високої автономії та ініціативи перш за все керівництва ЗВО у підтримці діалогу з

представниками бізнесу, виявленні та реагуванні на їхні потреби у забезпеченні запитаними фахівцями та розробленими інноваційними ідеями. Організаційно в цей процес мають бути включені всі відділи, які сьогодні є в структурі ЗВО.

Отже, після війни вища освіта зазнає суттєвих змін, пов'язаних з переоцінкою потреб суспільства та відновленням країни. Сучасні університети повинні бути готовими до трансформації спеціальностей, що відповідатимуть потребам повоєнного періоду та відновлення країни, щоб залишитися на ринку освіти. Запровадити нові прикладні та цифрові спеціальності, що відсутні на базі ЗВО, які сприятимуть швидкому розвитку науково-технічного потенціалу. Можливо впровадження курсів гуманітарного напрямку для відновлення суспільства та національної ідентичності. Створення осередку випускників-підприємців, які знаходяться за кордоном та формування ними «банки»-рахунку підтримки здобувачів вищої освіти і молодих науковців. Впровадження спектра освітніх програм у сфері освіти й навчання дорослих у ЗВО. Особливістю таких програм повинно бути виділення коштів державою на гранти-співпраці з учасниками бойових дій. Адже після оборони нашої країни, багато з них переосмислили цінність свого життя, набули нових навиків та в подальшому могли б, за допомогою грантів змінити свою кваліфікацію для подальшого зміцнення економіки країни. Це повинно орієнтуватися не лише на підготовку фахівців у галузі оборонної інфраструктури, а й кібернетики, військової економіки та ІТ-технологій. Крім того треба готувати фахівців з економічної безпеки та фінансових розслідувань за окремими сферами і видами діяльності, які володіють належними професійними та аналітичними компетентностями, необхідними для провадження професійної діяльності в державному-управлінському секторі, у залежності від місця працевлаштування.

Крім того, обов'язковою умовою для участі розвитку підприємницького університету є повернення здобувачів вищої освіти в Україну після навчання за кордоном, оскільки вони реалізують нові знання, навички та ресурси для відновлення та зростання країни. Це сприяє створенню інновацій, стартапів та нових робочих місць, що є критично важливим для економічного та соціального розвитку нашої держави після завершення військових дій, щоб допомогти відновити державу.

Список використаних джерел:

1. Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 URL: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. No 1236. Офіційний вісник України. 2021 р. 04 січ. No 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1236-2020-%D0%BF#n5>.

2. Белялов Т. Е., Аширов Е. С. Інноваційна екосистема як інструмент розвитку підприємницького університету. Економічний простір. 2025. № 198. С. 3–8.

3. Галич О. А., Мороз С. Е., Калашник О. В. Регіональні аспекти розвитку малого бізнесу і роль закладів вищої освіти у формуванні підприємницьких компетенцій. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: “Педагогічні науки”. 2018. № 8.